

gicky vzhlížet k nacistickému Německu. Vměšování se těchto lidí do paganmetalové scény tak háže na tento subžánr špatné světlo a mnohé kapely jsou nezasevěnými pozorovateli často neprávem zavrženy.

V České republice je pagan metal stejně jako v celé Evropě na vzestupu, nicméně vysokému množství příznivců neodpovídá kvalita a počet aktivně tvořících hudebních skupin. Za čistě pagan/folkmetalovou kapelu lze u nás považovat snad jen hanáckou Vesnu a právě Žrec. Další kapely, pyšníci se převlastkem pagan, mají už blíže k blackmetalovému pojetí tohoto stylu. Nicméně četnost koncertů, zaměření žánrově jedním směrem, přibývá a zájem o koncerty špičkových zahraničních paganmetalových kapel dokládají plně koncertní sály, často vyprodané již několik týdnů před začátkem.

A jak vypadá život takového pagan metalisty? V dnešní době je asi těžké najít někoho, kdo je jím „na plný úvazek“. Především je tam ta obliba v melodické hudbě, v níž se mísí tvrdost a naléhavost s líbezností a romantičností lidových melodií a která dává vzpomenout na dávné časy, kdy lidské hodnoty byly jiné než dnes, věřilo se v sílu přírody, v přátelství, v čest. Mnozí fandové se aktivně zajímají o pohanská náboženství, účastní se obřadů v dobových kostýmech, věnují se historickému šermu či chodí do přírody rozjímat. Nejčastěji je však najdete u počítače při stahování hudby nebo v typických černých mikinách s přáteli v hospodě u piva a medoviny. A to i přesto, že nejpočetnější skupina přívrženců tohoto žánru nedosahuje zdaleka ani hranice 20 let. Je to internet, díky kterému zájem o tento styl, který byl u nás dříve znám jen několika vyvoleným, vzrůstá u stále mladších fanoušků, a přestože se pořád jedná o nesrovnatelně méně populární odnož, jako je black metal, death metal či gothic metal, je snadné najít na internetu mnoho paganmetalových fór, hemžících se čtrnáctiletými horlivě diskutujícími. Jestli je to pro budoucnost žánru dobře, špatně, nebo úplně jedno, je na posouzení každého,“ uzavírá Ingvarr.

Blackmoon (2004e, f) upozorňuje i na výraznou vnitrostylovou různorodost pagan metalu, přičemž hlavním kritériem je folklorní složka, což někdy bývá spojováno s nýzvy jako pagan-folk nebo již zmiňovaný pagan metal.

I tento exkurz do jednoho z proudů současného českého metalu ukazuje složitost jakékoli větší generalizace buď žánru či subkultury. Případně zájemce o problematiku lze odkázat na časopisy věnující se metalové hudbě, např. časopis *Spark*. Tuto kapitolu lze uzavřít následujícím tvrzením: Není metalista jako metalista (metalista ≠ vždy satanista). Tak jako existují kapely opěvující satana, existují i křesťanské metalové kapely.

Literatura

Brown, A. R. (1997): Heavy Metal and Subcultural Theory: A paradigmatic Case of Neglect, in Gelder, K., Thornton, S. (eds.): *The Subcultures Reader*. London and New York, Routledge, s. 209–220.

Bukszpan, D. (2004): *Heavy Metal – encyklopédie*. Praha: BB art.

Christe, I. (2005): *Ďáblův hlas: Heavy metal. Komplettní historie pro znalce*. Praha: BB art.

Filmy

Horká kaše (1988).

Metal: A Headbanger's Journey (2005).

9.7 Gothic rock a emo

Gotika vrátí se jak noc černých vran,
démoni bez křídel, čas, který nebyl,
gotika vrátí se jak noc černých vran,
démoni bez křídel, seslaní z Kainových časů,
gotika vrátí se jak noc černých vran,
démoni bez křídel,
čas, který dosud nikdy nebyl.

XIII. století, část textu písně „Gotika“

Goth was not dead. It was undead, undead, undead! And living underground.

Voltaire: *What is Goth?*, s. XII

„Co je emo? Emo je vlastně o emocích. Ostatní si myslí, že je to především smutek a deprese. Ale nejsou to jen slzy. Emo je prostě životní styl velkého počtu mladých lidí. Emo se většinou oblékájí do pruhovaného, kombinují barvy, jako jsou černá a růžová. Klasická je patka přes oko a barbitonóská vizáž.“

Jedna z mnoha emo girl

9.7.1 Gothická subkultura

Gothická subkultura, která je obecně považována za vysoce kreativní, vznikla počátkem osmdesátých let, a byla spjata s punkem (někteří autoři za předchůdce uvádí Edgara A. Poea a Charlese Baudelaira²⁰³).

Některé lidi z rané punkové scény začaly unavovat negativní postoje a vzrůstající život obklopující apatie. Stále více byli přitahováni odlehčenější, melodičtější hudbou a cítili se příjemně v tmavých odstínech oblečení, doplněných světlým make-upem s výraznými rudými rty, což bylo v té době výjimečné. Nakonec početná skupina „termných punkerů“ vešla v obecné povědomí jako „gotici“ (srov. Digitalis, 2009: 25).

Bastl (2004) zcela správně poznamenává, že tuto subkulturu je těžké definovat, protože ani příznivci gothic rocku se zcela neshodnou nad otázkou co gothic rock je a co není.

Termín gotika (gothic) se začal užívat k označení hudebního stylu a často se odkazuje na kořeny v tzv. **černém/gotickém romantismu**, což bylo literární hnutí na konci 18. století, které se zabývalo záhadami, sexem a erotikou, mezilidskými vztahy, strachem, pověřivostí, fatalismem, smrtí, okultismem a spiritismem, provokacemi, přírodními úkazy a podobnými tématy (srov. Digitalis, 2009; Štěpán, 2008). Sémanticky se termín gothic vztahuje ke Gótům²⁰⁴, germánskému národu, který ovládl římské impérium, a ke gotice, středověké architektuře, jež stála v opo-

²⁰³ Charles Baudelaire se zabýval tématy, jako jsou nuda, smrt, ideály, zklamání, konflikt mezi životem a smrtí, Bohem a Satanem atp. (srov. MIVILUDES, 2007: 21).

²⁰⁴ Kmen Góthů vznikl na území dnešního švédského Gotlandu v prvním století před naším letopočtem a postupem času se pohyboval po Evropě až do Španělska. Ve třetím století se kmen rozdělil na Ostrogothy (východní) a Visigoty (západní). (Digitalis, 2009: 21)

zici k románskému umění (MIVILUDES, 2007). Teprve v romantismu bylo doceněno středověké umění a pojem **art gotique** se stal pozitivním slohovým označením (srov. Smolík, 2011b).

Pojem gotika ve 20. století poprvé zřejmě použil manažer hudební skupiny Joy Division koncem sedmdesátých let. Inspirace pro gotický rock ovšem byly různorodé. Některé zdroje uvádí jako další inspirace pro gothic rock např. Sex Pistols či Alice Coopera (Siegel 2005).

Za podstatné vzory pro dnešní gotické scény lze považovat Bauhaus, Siouxsie and the Banshees a v osmdesátých letech samozřejmě naprosto klíčová skupina The Sisters of Mercy (Bastl, 2004; srov. MIVILUDES, 2007; Lindaur 2012).

Původní gothic rock byl záležitostí především Velké Británie a Spojených států amerických. V současnosti je tato subkultura v důsledku mediálních prezentací rozšířena i v jiných státech. Pro tuto subkulturu je charakteristické **obdivování temnoty a tajemna**. I proto někteří autoři (např. Lindaur, 2012) v souvislosti s gothic rockem používají i termín **temnotáři**. Temnota se objevuje v básních, písních, myšlenkách nebo v zálibě navštěvovat hřbitovy. To se projevuje i v image. Gothická subkultura přijímá za své **hororovou image**. Nedá se ale samozřejmě tvrdit, že takto musí vypadat každý goth (Kozlík, Procházková, 2007). Další inspirační mohou být fanoušci fantasy či **sci-fi** (srov. Zelinka, 2011: 279).

Oblíbenou barvou je černá, což se projevuje nejenom v oblékání, ale i v líčení (užívání světlého make-upu a černých očních stínů) a celkové vizáži. Ten, kdo nosí černou barvu, truchlí, dává najevo odstup od „barevného světa“, přeje si být nepoznán. Je ne-barvou, neboť barvy jsou světlá – černá barva představuje temnotu (Dostálová, 2008).

Hudebně vychází gothic rock z **punkrockových kořenů**, charakteristické jsou temné a monotónní melodie, které jsou podpořeny stereotypním rytmem bicích a pomalou basovou kytarou. První hudební kapelou označující se za gothic rock byla formace **Joy Division**²⁰⁵, která vznikla z manchesterské kapely Warsaw v roce 1978. Termín gothic rock jako označení pro subžánr použil manažer této kapely, aby definoval hudbu Joy Division jako „gotickou taneční hudbu 20. století“ (Voltaire, 2004: 13; srov. Lindaur, 2012: 51).

S kapelou Joy Division je spojeno jméno Iana Curtise, který měl deprese, jež vedly k tomu, že se pobodal nožem, několikrát se zhroutil na pódiu, pokusil se otrávit prášky, aby 17. května 1980 po zhlédnutí Herzogova filmu *Stroszek* a při poslechu desky Iggyho Poppa *Idiot* spáchal sebevraždu oběšením. Dva měsíce poté vychází deska s názvem *Closer*, která ovlivnila celou novoromantickou hudební generaci (Mludek, 1996; Lindaur, 2012).

Pro gotický rock je významné i otevření **klubu Batcave** (Netopýří jeskyně) v roce 1981, což výrazně přispělo k samotnému definování subkulturní identity (srov. Digitalis, 2009).

²⁰⁵ Název pochází z románu *The House of Dolls*, pojednávajícím o židovské dívce, přidělené za druhé světové války v koncentračním táboře do „bloku radosti“ – angl. *joy division*, což nebylo nic jiného než bordel pro esesácké důstojníky a zaměstnance lágru. Zpěvák Ian Curtis název vysvětloval takto: „Je to vyjádření našeho vztahu k průmyslu zábavy. Buď nás budeš bavit, nebo zahyneš. Prostě obraz umělece dnešní doby jako prostitutky.“ (Mludek, 1996: 28, srov. Lindaur, 2012: 52)

Část fanoušků navštěvující tento klub si oblíbila kostýmy hodící se spíš do márnice, na hřbitov, či do mnišské cely. Tehdy začíná narůstat pověst místa, které připomíná rekvizitární druhořadého hororu. V hudebním tisku se stále častěji začíná skloňovat slovo gotik, gotický. Nejde samozřejmě o inspiraci trubadúrskou hudbou gotiky, ale spíš jen o analogii s anglickým strašidelným románem té doby, spojujícím pokleslý romantismus s prvky hororu. (Lindaur, 2012: 135)

Textové náměty vyvěraly z hlubin duše a z těch nejmutnějších období dějin lidstva, války a smrti. Když láska, tak tragická a neopětovaná, osamělost v masách cizích lidí, zlé sny, noční můry, neskrývaný, naopak často zvýrazněný pocit strachu, to byla hlavní témata písní představitelů Dark Wave. (Lindaur, 2012: 52)

Původními „gotiky“ byla bledá nočňátka s nasprejovanými vlasy a zahalená v černých hábitech. Mezi jejich uctívané symboly patřily věci religiózní i svatokrádečné, zvláště oblíbeně se těšili tuberkulózní básníci a vůbec vše hrůzostrašné. Jejich kapely Sex Gang Children, Specimen, Killing Joke a Alien Sex Fiend byly postpunkovými šířiteli zkázy, využívajícími motivy hororových filmů a tematiku sexuální nevyhraněnosti. Když goth v Británii poněkud zapadl, zakořenil paradoxně tam, kde slunce svítí bez ustání – v Kalifornii. Anglické skupiny jako Bauhaus, Siouxsie and the Banshees a Sisters of Mercy mocně učarovaly představitosti předměstských zástupců noci a popgotické odrůdy The Cure a Depeche Mode²⁰⁶ plnily stadiony. Jak se žánr goth rozvíjel, přibíral i další vlivy, např. industrial (Nine Inch Nails), nebo dokonce new age (Dead Can Dance). Dodnes subkultura čerpá čerstvou krev v podobě nových skupin a fanoušků, na internetu²⁰⁷ se daří nesčetným gotickým diskusním skupinám (srov. Daly, Wice, 1999; Lindaur, 2012; Scharfová, 2012).

Během let se postupně ustálily některé z mnoha znaků, jež mohou definovat součásti gotiky: víra v upíry a hra na upíry²⁰⁸ (některé skupiny na tom vybudovaly celou svoji image, např. české XIII. století nebo německý Blutengel), prvky fetišismu a sadomasochismu (oblíbené jsou mnohé BDSM praktiky²⁰⁹), jehlové podpatky a síťované punčochy u žen, obojky na krku a latexové oblečení, zvýrazněná sexualita, zvláště, fascinovaný přístup ke smrti, klenuté architektuře katedrál a geo-

²⁰⁶ Vojtěch Lindaur k Depeche Mode uvádí, že tato kapela přesně odpovídala představám o novém popu. „Hezké typy mládenců připomínaly svými věčnými úsměvy něco jako Beach Boys ze začátku sedesátých let. V ničem nepůsobili extravagantně, žádné extrémní názory na sex nebo na politiku. Rádost, příroda, láska, sport – tak zněla jejich filozofie, hlásaná v rozhovorech.“ (Lindaur, 2012: 83) Velký vliv na oblíbenost kapely Depeche Mode měl i koncert, který v tehdejší Československu kapela absolvovala (bylo to 11. 3. 1988 v pražské Sportovní hale) (srov. 518, 2013: 716). V té době se také „depešáci“ objevují na magnetofonových kazetách, které si fanoušci – tak jako jiné zahraniční kapely – kopírují a dále distribuují.

²⁰⁷ Velmi rychle byly založeny chatovací místnosti i diskusní skupiny jenom pro gotiky a běžně se začal používat pojem „net goth“. Toto nenápadná osvojení technologií lze vysvětlit hlavně prostým faktem, že velké množství gotiků bylo tou dobou buď studenty, nebo pracovali v IT, takže měli tuto novou informační superdálku doslova na dosah ruky. (Scharfová, 2012: 63)

²⁰⁸ Gothická subkultura upřednostňuje výraz vampýr, aby tak byla zjevná odlišnost od klasického hollywoodského upíra (v angličtině vampyre versus vampire). Mnoho členů vampyre komunity považuje tento výraz za uctivější, nebo tento archaický termín evokuje image staroanglických vampýrů lépe než idealizovaná představa upíra. (Digitalis, 2009: 329)

²⁰⁹ Výraz BDSM je složen z počátečních písmen slov bondage, dominance, sadismus a masochismus. Mezi BDSM a fetišistické aktivity a atributy patří bičování, výprask (spanking), kousání, svazování, horký vosk, skřípce na bradavky, vyholování, latexové oblečky, přísavky, roubíky, pouštění žilou, stípání škrábání, klystýr, dušení, shiatsu masáž, hraní přidělených rolí, nucená feminizace (sissification), hrátky s elektrickým proudem, ohněm a jehlou a smyslová deprivace (podrobněji viz Digitalis, 2009:233-236).

metrii hřbitovů, dlouhé černé kabáty, které nosívali i členové zmiňované Joy Division. Zemí zasvěcenou gotice byla zpočátku Velká Británie, v současnosti je centrem této subkultury zřejmě Německo, kde byla otevřena řada obchodů, existuje zde silná gotická scéna s několika významnými kapelami (viz Bastl, 2004; Scharfová, 2012).

Každá móda jednou vyjde z kurzu, a přesně to víceméně postihlo koncem osmdesátých let i gotickou scénu. Média se začala navážet do gotiky už pár let předtím a úspěšně v tom pokračovala až do devadesátých let. Ti, kteří kdysi byli považováni za skvělé umělce, začali být kritizováni a kapely označované cejkem „gotika“ se horlivěji než dříve pokoušeli tohoto stigma zbavit. (Scharfová, 2012: 39)

Hudební scéna gotické scény se rozložila v průběhu osmdesátých let do několika hudebních stylů: gothic rock, death rock, dark wave a eternal wave (Kozlík, Procházková, 2007).

Část skupin, dnes označovaných za gotické, je silně ovlivněna metalem. Druhý proud se elektronizoval. Řada skupin a interpretů, zejména z dark wave (temné vlny), se pohybuje na rozmezí mezi gotickým rockem a obdobně pochmurnou Electronic Body Music či industrialem (Bastl, 2004). Tomu, co navazovalo na dění osmdesátých let, se nyní začalo říkat „tradiční gotika“, zatímco si nové, temně elektronické taneční hnutí, které přicházelo z Evropy, vysloužilo označení jako „cyber gotika“ (viz Scharfová, 2012: 63).

Na začátku devadesátých let gotické scény tiše a nenápadně fungovaly po celém světě, což dalo všech později příchozím nadšencům volné pole působnosti ve zkoumání její experimentálnější stránky. (Scharfová, 2012: 43)

K gotické hudbě tak lze přiřadit tyto (často hudebně rozličné) interprety a kapely: Bella Morte, Bauhaus (s písní „Bela Lugosi's Dead“²¹⁰), The Cure, UK Decay a další, jež jsou přímo spjaty s hudebním stylem death rock, který je spojován s kapelami jako Misfits, 45 Grave, Christian Death, Changelings, Cruxshadows, My Dying Bride, Evanescence, Sisters of Mercy, Nosferatu či gothabilly kapelu Demented Are Go (srov. Scharfová, 2012; Digitalis, 2009; Trubadúr II/2014: 14; Zelinka, 2011: 279).

Mezi kapely gothicmetalové lze přiřadit např. XIII, Cemetery 1213, Epica, Loveless, Sethian, Sirenia, Shadow Dancers, Sundown, Cradle of Filth, Xandria, Nightwish, Evenfall, Within Temptation aj. (srov. Bartas, 2005; Digitalis, 2009; Scharfová, 2012).

Jednotlivé kapely jsou často přiřazovány ke stylům zcela nahodile a na základě vyjádření hudebních posluchačů. Co jeden považuje za punk, druhý může řadit ke gothic rocku.

Nemálo skupin se také čím dál silněji hlásí k odkazu gotického rocku, jehož základní východiska halí do tvrdšího a průraznějšího zvuku. V důsledku toho se v publicistickém žargonu před časem vyskytl nový pojem: gothic metal. Rozhraní mezi ním a doom metalem²¹¹ je však opět podobně rozostřené jako mezi death metalem a grindcorem. Mezi novodobými gotiky, kteří se většinou hrdě hlásí k Sisters

²¹⁰ Bela Lugosi byl herec maďarského původu, který ztvárnil Dracula ve filmu z roku 1931 (blíže viz Štěpán, 2008: 66-97).

²¹¹ Doom metal stojí na rozdíl od thrash metalu a jeho dalších vývojových variant na velmi pomalých rytmech, monumentálních melodiích a hluboce zasmutilých a beznadějných textech (Blackmoon, 2004; Bukszpan, 2004; Christie, 2005; Kučera, Vedral, 2006). Gotickým metalem lze, jedno duše řečeno, popsat jakýkoli metal, jenž v sobě obsahuje gotické znění kláves, ženský zpěv (nebo kombinace muž-žena) a mohutné sbory. Typickou hudební formací tohoto druhu je finská skupina Nightwish. Základním prvkem je na gothic metalu atmosféra, které je vše podřízeno.

of Mercy, Fields of The Nephilim či Mission, zaujímají čelné postavení hlavně Type O Negative, Crematory, Lacrimosa, Cemetery 1213, EverEve a Sundown (Korál, 1998).

Gotickou subkulturou je bohužel mylně spojováno mnoho neblavých jevů, které nejsou, nikdy nebyly a nebudou její součástí – kupříkladu násilnické chování, mladistvá kriminalita a uctívání dábla. Představa gotiků jako hrozivého spolku násilníků často vychází z obyčejného strachu. K tomu hojně přispívají i média, která gotiky mnohokrát prezentovala jako pachatele strašlivých zločinů, nesprávně spojovaných s gotickou subkulturou (viz Digitalis, 2009: 28).

Zájem veřejnosti o gotickou subkulturu se prohloubil mimo jiné po masakru na Columbine High School v USA, kde Eric Harris a Dylan Klebold zastřelili 13 lidí a více než 20 zranili. Jejich image připomínalo gotickou subkulturu (novináři je přiřadili ke skupině *Trench Coat Mafia*), což v USA vedlo k diskusím, bezpečnostním opatřením a zvýšenému zájmu ze strany represivních složek vůči gotickým (srov. Heath, Potter, 2012; Scharfová, 2012). Média také spekulovala o vlivu gotické hudby na oba pachatele, nicméně čím víc důkazního materiálu bylo k dispozici, tím „bylo zřejmější, že žádný z vrahů neměl s gotickou scénou nic společného“ (Scharfová, 2012: 93).

Texty gothic rocku jsou inspirovány gotickou literaturou, ale i pocity zoufalství, zmaru, vzteku, konfliktu, hledání odpuštění a protestu. Typickými tématy v básních, textech či povídkách jsou upíři, andělé, utrpení, zrození a smrt, (ne)smrtelnost, krkavci, havrani, vlci, mysticismus, středověké hrady a tvrze, rituály a tajemství, hledání či pochybování o víře, magie, katastrofy atp. (srov. Štěpán, 2010).

O goticích panuje představa, že trpí depresemi a poškozují se. To v mnoha případech může být pravda. Prezentace jednotlivých gotiků lze nalézt na internetu ve formě webových stránek či blogů. Možným nebezpečím pro dospívající je „odtržení od reality“ a snížená schopnost vyrovnat se s problémy.

Goths se často ohrazují proti tvrzení, že celý styl je pouhou zástěrkou pro sociálně patologické jevy jako sebepoškozování, masochismus a deprese (Dostálová, 2008). Přesto je pro gotiky vlastní tělo, ale i mysl (včetně užívání například halucinogenů, peyotlu, marihuany), výzvou. I proto část příznivců subkultury experimentuje s úpravami vlastního těla. Jedná se například o piercing, řezné rány, zjizvování (tzv. skariifikace), věšení na háky či rozšířené tetování (samozřejmě se specifickými motivy). Pro zmíněnou mysl jsou využívány některé rituály, které jsou založeny na tzv. extatických tancích, které mají kořeny v šamanismu. Šaman nebo jiný duchovní se při tanci dostane do stavu transu a přeruší spojení s fyzickým světem. Během exotického tance člověk necítí běžné lidské pocity jako bolest a jeho duch se oddělí od těla (blíže viz Digitalis, 2009).

Goths se také snaží o zbavení se nálepky „satanistů“, která jim je často dávána (část gotiků se však za satanisty označuje). Podle sociologa Michela Fizeho jsou však členové této subkultury „dokonale integrováni do světa mladých“ a absolutně většina z nich nejsou delikventi ani kriminálníci. (viz MIVILUDES, 2007: 45).

Gotici se také dělí na „oldschoolers“, rovněž nazývané ElderGoths (stará škola, starší gotici) a „newschoolers“, jinak též BabyBats nebo KinderGoths (nová škola, malí netopýři, gotické děti). K newschoolers většinou patří teenageri. Jsou to jedinci, kteří se na gotické scéně nepohybují příliš dlouho a moc toho o ní neví. Začínají s goti-

kou experimentovat a stýkají se se zkušenějšími gotiky a temnými individui, dokud nejsou do jejich kultury dostatečně zasvěceni, takže ví, co obnáší. BabyBats nejsou sami o sobě pozří, ale ze začátku mívají o gotické scéně poněkud scestně představy. (Digitalis, 2009: 35)

Právě tito „nováčci“ však často prezentují subkulturu v bulvárních médiích, která se snaží v mnoha případech hledat senzace a prezentovat „neobvyklé příběhy“. Obecně lze také konstatovat, že gotická – značně individualizovaná – subkultura má velice mnoho proudů, které se často odlišují nejenom hudebními podstyly, ale i na základě image. Voltaire (2004) a Digitalis (2009) uvádí například „BabyDolls“, „CasualGoths“, „Cybergoths“, „Deathrockers“, „FaerieGoths“, „BabyDolls“, „talGoths“, „RomanticGoths“, „Vampyres“, „WhiteGoths“ atd.

V České republice je podle odhadu pouze několik set příznivců tohoto stylu, i když image gothic rocku je rozšířena mnohem více. V České republice gotickou scénu reprezentují hudební skupiny XIII. Století, Kaviar Kavalier, Green Monster, Garlands, Dorian Gray, Bratrstvo Luny, Carpatia Castle, Výsměch?, Calathea či Alvaréz Peréz. Stejně tak jsou patrné dvě podoby tohoto hudebního žánru, který je reprezentován jak kytarovou hudbou, tak i elektronickou (srov. Johan, 2010; Smolík, 2011b; Trubadúr II/2014, III/2016). V České republice se v posledních letech kapely tohoto hudebního žánru představují v Kralupech nad Vltavou v rámci festivalu „Magická noc trubadúrů“ (blíže viz Trubadúr II/2014, III/2016).

Platí také, že významný vliv má německá scéna, která je mnohem rozvinutější, než jednotlivé scény v bývalých postkomunistických státech střední Evropy.

Gotika postupně pronikla do mnoha oblastí, někdy jako výrazný proud, jindy jen jako lehká inspirace. Do výtvarného umění, designu, módy i do filmu. Zvláště film učinil načas tuto kulturu atraktivní (Bastl, 2004). Gotická subkultura majoritní část společnosti **dráždí především „provokativním chováním mladých, oblečených do černého, kteří okázale vystavují peircing, obrácené kříže, pentagramy atp.“** (MIVILUDES, 2007: 82)

Pro gotickou subkulturu jsou charakteristické **velké srazy či gothic party** (jedním z největších setkání je tzv. Wave Gotik Treffen v SRN, v ČR se jedná o Prague Gothic Treffen). Stejně tak jsou v zahraničí, a výjimečně i v ČR (např. obchod Nosferatu), běžné speciální obchody zabývající se gotickou módou a doplňky (Rychetský, 2006; Zelinka, 2011).

Pro gotickou subkulturu je typická vysoká míra kreativity, nezávislého a kritického myšlení, ale i individualismus.

Mezi gotiky fungují běžné filozofické principy, ale nenajdete jeden konstantní univerzální názor, sdílený všemi. Většina gotiků se hlásí k agnosticismu²¹² a nevynává žádné náboženství, přičemž věří v duchovno a uznávají možnost existence Boha, aniž by se považovali za věřící. (Digitalis, 2009: 26)

Kromě již výše uváděných témat charakteristických pro gothic rock se do popředí jevů globalizace, úzkosti z válečných konfliktů a tendenčního informování médií (viz Štěpán, 2013).

²¹² Agnosticismus lze stručně definovat jako filozofický názor, který zpochybňuje možnost plného porozumění světa a jeho zákonů. Tento směr si uvědomuje omezení vyplývající z lidského rozumu, které jsou většinou definovány individuálnímu zkušenostmi. Tento postoj zaujímali například Herbert Spencer či Henry Huxley (srov. Rádl, 1999).

Tak jako v případě jiných subkultur je fascinující vztah mezi gotickým rockem a komercializací. I v tomto případě je skutečností, že vzestup platební schopnosti ze strany příznivců této subkultury vytváří zcela specifický trh, kdy temnota a další atributy subkultury jsou inkorporovány většinou společností. Jednotlivé prvky se objevují například ve výtvarném umění, filmu, módním a zábavním průmyslu atd. Velká část příznivců gotické subkultury také podléhá módním trendům, které jsou reprezentovány oficiálními „gotickými“ (často internetovými) obchody, které poskytují zákazníkům „gotickou image“ (srov. Digitalis 2009; Smolík, 2011b). Ale „gotická image“ ještě z nikoho neudělala gotika.

K přiblížení současné gotické subkultury lze uvést názory dvou výrazných osobností, Petra Štěpána a R. X. Tháma. Petr Štěpán je frontman kapely XIII. století, textař, skladatel, básník a spisovatel. R. X. Tháma je zakládajícím členem gothic rockové formace Bratrstvo Luny. Je pořadatelem jednoho z největších tuzemských žánrových festivalů, který se nazývá Magická noc trubadúrů a s dvouletou periodicitou se koná v Kralupech nad Vltavou. K festivalu s podtitulem Musica – Theatrum – Magia neodmyslitelně patří profesionální novinový fanzin TRUBADÚR (formát A3, 16 stran, náklad 6500 ks), který je jejím uměleckým manifestem.

Petře, kde lze spatřovat kořeny gotického rocku?

Jednoznačně v punku. Punk to byla hudební i společenská exploze, která otřásla světem. Vyčerpaný art rock se už nedal poslouchat a byl totálně odtržen od reálného stavu světa, v kterém mladá generace dorůstala. Dnes má gothic rock více podob. Ovšem vyznění textů první vlny kapel, dnes nazývaných „Old Goths“, se nám v počátku nezdálo od punku až tak vzdálené. A taky nebylo, jen se víc obracelo do nitra k otázkám života, smrti a lidské existence. Cítíte v tom tu sklíčenost a pochmurnou romantiku. Je to poslední generace skutečných prokletých básníků. V jejich tvorbě je více fantazie, širší pole pro vyjádření vnitřního sdělení. Temní vizionáři, přízraky ze snů, vzdálené země, tajemní cizinci a k tomu pódiová presentace, která umocňuje kazatelské hlasy zpěváků a dunivá hudba s předzvěstí varování o konci a zániku, který smete nepoučitelné lidstvo z povrchu Země. To je gothic rock ve své původní podobě.

Kdy nastal váš zájem o gotický rock? Jaké kapely tohoto žánru vás oslovily nejvíce?

Bylo to někdy v druhé polovině osmdesátých let, když jsme poprvé zaslechli hudební styl, který se nejdříve označoval jako horor punk, death rock, post punk a až o něco později získal zastřešující označení - Gothic. Začala se prosazovat nová generace skupin, která se formovala z punkových ideálů a pódíí. Jako první jsme slyšeli Bauhaus, Killing Joke a Joy Division. Následovaly The Sisters of Mercy, The Mission a Fields of the Nephilim. Ti všichni měli zásadní vliv na naši budoucí tvorbu. Kapely nás oslovily svým temným zvukem, tajemnou vizáží a též vnitřním sdělením, tajemným, sklíčováním, vizionářským. Gothic kapely ale ve své době přinesly především nový přístup ke kombinování rockových prvků, stavby melodií a používání rytmiky. Tyto prvky dokázaly dát výrazu jejich tvorby naléhavější a duchovnější vy-

znění. Nabízely posun k bohatším možnostem jak skladatelského, tak i hráčského uplatnění.

Petre, s gotikou se spojuje velké množství témat, včetně duchovna, tajemna, spirituality, magie... Je víra v gotickém rocku nosné téma? A jaká víra?

Ne, není tak důležitá. Je to pořád jenom rock'n'roll. Nemyslím si, že by třeba Bauhaus nebo The Sisters of Mercy byli nějak extra věřící lidé. To není podmínkou. Jejich písně mají často sociální nebo politický podtext. Můžete hrát gothic rock a nemusíte být věřící člověk. Nezapomínejme na punkový původ gotiky a na melodické stavby hudebních motivů. I když je oddělíte od textu, pořád je to gothic rock. Je to velice individuální. Ale jak jste zmínil, duchovní rozměr ke gotice velkým dílem patří. Více než k jakémukoli jinému rockovému žánru. Ovšem ve smyslu víry v nadpřirozeno, v onu odvrácenou tvář lidské mysli, v tajemné cesty duše a možnosti života po smrti. Je v tom také hodně fantasmie a osobního cítění autora. To vše bývá často zahalené do apokalyptických vizí, které umocní naléhavost oněch sdělení.

V co věříte vy osobně?

Můj postoj k víře se během života mění. A to pod vlivem prožitků a zkušeností. Dobrých i těch špatných, které prostě k životu patří a nelze před nimi uniknout. Například ztráta nejbližších, když odejdou z života lidé, které jste milovali a vy to musíte přijmout. Život je z mého pohledu souhrnem situací, v kterých nemáme na výběr. Víte, v mých písních existuje Bůh i andělé, také vykoupení, nalezená nebo ztracená boží láska a mnoho dalšího. Ale jaký je jejich přesah do naší hrubé, materiální existence, tím si stále nejsem jistý.

Jak hodnotíte českou gotickou scénu z hlediska srovnání s okolními státy?

Z mého pohledu dobře. V posledních letech dochází i k určitému sblížení se zahraničními scénami. Do ČR jezdí koncertovat každý rok několik kapel nejenom z okolních států, ale i z Velké Británie nebo třeba z Belgie či Holandska. S většinou těchto kapel jsme v Čechách společně vystupovali nebo se s nimi setkali. Také to fungují i obráceně. Gotici z Česka jezdí na zahraniční akce a festivaly. A též my jako XIII. století jsme dostali několik nabídek od zahraničních gothic kapel ke společným vystopením třeba v Berlíně nebo Varšavě. Samozřejmě v Německu nebo Polsku jsou gothic komunity mnohem početnější. Je dáno i tím, že zde gothic rock má delší tradici a Němci nebo Poláci k němu mají duchovně blíže.

R. X. Thámo, jak hodnotíš českou scénu gotického rocku? Vidíš nějaké mladé interprety na této scéně?

Vstupním problémem k uspokojivé odpovědi na otázku je, jak vlastně definovat gothic rockovou scénu. Pohledy na věc se velmi různí. Ke kultuře gotik, myšleno v tom nejširším možném významu definice pojmu, tíhnou lidé více intelektuálně založení. Knihy, filmy, divadlo, různé formy vizuálního a dnes i mediálního umění, to vše je nedílnou součástí scény. Žánrovým vlajkonosem je legendární, stále koncertně i studiově čilá, jihlavská kapela XIII. STOLETÍ, která povstala z punkového odkazu HNF (Hrdinové Nové Fronty) – opěvované i zatracované, kontroverzní, ale rozhodně nadčasové! Jejich páteři byly bratři Štěpánové Petr a Pavel, kteří to spolu

na rockové scéně táhnou již dlouhých třicet let! Petra i Pavla označuji za apoštoly českého punku a gotiky. Za určité novovlnné kapely lze označit například naše Bratrstvo Luny, ale i bigbitovější mostečáky Carpatia Castle. Co člověk, to názor, mezi lidmi, kteří se pohybují na pólích introverti – extroverti, to bude každý cítit a vnímat jinak. Gotiku nechápu jako nekonečnou recyklaci variací hlubokých hlasů a namatčené basy. Já na gotiku nahlížím více filozoficky, jako na temnotu hlubin duše, která je vřídlem magického světla. Ale to je spíše na knihu než lapidární odpověď.

Jak hodnotíš českou gotickou scénu z hlediska srovnání s okolními státy?

Ze zahraničí je mi nejbližší scéna v Polsku. Pravidelně, již od roku 2000, tam jezdím na jeden z největších evropských dark indie festivalů, který se koná v malém městě Bolków na majestátním hradě ze XIII. století. Také jsem několik skvělých polských kapel pozval na Magickou noc trubadúrů do Kralup nad Vltavou: v roce 2012 zde hráli Artrosis, 2014 Digital Angel a letos (2016) Deathcamp project. Řekl bych, že model scény je podobný tomu, který funguje u nás. Existuje hlavní žánrový portál, který reflektuje dění na scéně a který je tvořen lidmi, kteří se rádi realizují v publicistické branži a jako promotéři akcí. V součinnosti jedou další hudební weby, fóra, dnes různé platformy na sociálních sítích, které nejsou primárně specializované na gotik, ale dávají tomuto žánru velký prostor. Pak jsou zde různé, dnes většinou internetové shopy, zaměřující se na gotik, punk i metal. Defacto síla lokální scény odpovídá zhruba počtu obyvatel té které země. Kdyby nás bylo čtyřicet miliónů, tak jako je Poláků, tak je naše scéna „čtyřikrát silnější“.

Jsi vydavatelem novinového občasníku Trubadúr, který vychází v nákladu více než 6000 kusů. Jak časově a finančně náročná je tato činnost? Kolik lidí se na vydávání podílí?

To je v pravdě kichotské šílenství, které je mi vlastní! Nápad vydávat gotik rockové noviny mi naskočil v jedné kralupské vinárně. Hledal jsem cestu, jak představit koncept tehdy se rodícího netradičního festivalu Magické noci trubadúrů. Nesnáším plytkost, povrchnost, „streamovitost“ ... jako vystudovaný žurnalista disponuji nesmírnou úctou k titánům řemesla. Doba, kdy bylo posláním lidem přinést informace, zasadit je do kontextu, ta mě fascinuje. Kramérius, Havlíček Borovský, Čapek, Peroutka – to jsou mí hrdinové. V době, kdy umírá jedna undergroundová tiskovina za druhou, vše se přesouvá na net, jsem chtěl učinit protest proti tomuto trendu. Zatím vyšli tři obsahově našlapaná čísla a doufám, že světlo světa spatří i čtyřka. Periodicita novin je dvouletá, stejně jako festival Magická noc trubadúrů. Mým redakčním partákem je ostřílený rockový publicista Blackmoon (snad dvacet let působí v redakci SPARK magazínu). Do každého čísla vždy přispělo několik oslovených osobností scény. Každé číslo vyvolalo nadšení, novinový papír, kramériovská aura a hlavně kvalitní obsah zasazený do souvislosti, to je naše cesta! Jinak bych v této souvislosti chtěl vzdát hold profesorovi Jiřímu Pavelkovi (z Masarykovy univerzity v Brně), který mě svou láskou k vyučovaným předmětům kvalitativně změnil přístup k životu. On je v řetězu příčin a důsledků důležitým článkem, který vedl až k vydávání vlastních fanzinových novin.

Mimo vydavatelské činnosti se věnuješ i pořádání festivalu Magická noc trubadúrů. Čím je podle tebe tento festival výjimečný?

Za prvé dramaturgickou skladbou a tím, že není orientovaný na zisk. U všech ročníků jsem řešil mnoho detailů, které pak vytvářejí onu magickou auru jedinečné festivalové noci. Rok a půl práce je transformováno do umělecké produkce několika hodin. Stačí třeba jen vyjmenovat speciální programové bonusy třetího ročníku: byly zde křtěny tři nové nahrávky vystupujících kapel; XIII.STOLETÍ zde po téměř dvaceti letech zahrálo kultovní skladbu tuzemské gotiky Transylvanian Werewolf a to dokonce se smyčcovým tělesem; Bratrstvo Luny jako pořadatel festivalu ohlásilo koncert na Magické noci u příležitosti svých desátých narozenin jako jediný v roce 2016, festival uváděl erudovaný rockový publicista Petr Korál, v přílehlých prostorách kulturního domu probíhala nádherná výstava fotografií domácího URBEX teamu. Koncerty kapel byly proloženy speciálními tanečními a divadelními vystoupeními, byli k dostání autorské šperky i mnoho dalších cenných žánrových propriet. Dokonce pro „vyvolené“ se uskutečnil „tajný program“ v divadelním klubu, kde se odehráli dvě divadelní představení. Následně se uskutečnila moderovaná beseda s bratry Štěpány. Výjimečné je i to, že o každém uskutečněném festivalu byl natočený film. Právě pracuji na scénáři filmu o třetí Magické noci trubadúrů, který se bude jmenovat „Slyšte, jak vám děti noci hrály.“ Pikantní je, že na dokončení filmu nezbyly díky velkoryse pojaté produkci peníze. Chybějící částku vybraly srdcaři scény do dvou dnů po uveřejnění výzvy. I toto je gotika, toto je komunita, kde se lidé ještě dokáží spojit a sdílet věci – nezištně a empaticky!

9.7.2 Emo

S gothic rockem částečně souvisí i tzv. **emo styl** či **emotional hardcore** (odvozený od slova **emotivní**), který se v posledních letech dostal u dospívající mládeže do popředí (i v důsledku médií pro –náctileté) (srov. Jusko, 2009; Sobotková Nielsen a kol., 2014; Buriánek, 2011; Scharfová, 2012). Emo styl je považován za **podstyl gothic rocku**, resp. **punk rocku** či **hardcoru**.

Podle Buriánka (2011: 366) pocházely kapely stylu **emocore** z klasické **hardcore** komunity, ale jejich projev i textový obsah byly méně agresivní, s akcentem na suburban poezii a intelektuální témata.

Představitelé emo stylu jsou hodnoceni jako melancholičtí, frustrovaní a psychicky nevyrovnaní. Emo je spjat s hudební scénou v USA a od devadesátých let 20. století se tento styl uchytil i v evropských státech. V současnosti se emo styl dá považovat téměř za celosvětový fenomén. Prvními představiteli emo stylu byly hudební skupiny jako Hüsker Dü, Rites of Spring aj.

Druhým zdrojem názvu emo může být postoj tvořící základ subkulturní ideologie, tzv. **emo kids**, jak si členové subkultury říkají. Je jím svobodné vyjadřování emocí, ať už pozitivních, nebo negativních. Ruku v ruce s ním jde také proklamovaná tolerance k jakékoli odlišnosti (etnické, rasové, sexuální, apod.) (viz Heřmanovský, Novotná, 2011: 105).

Teprve na konci devadesátých let se začínal formovat hudebně vágní, postojově však vyprofilovaný styl, který se označoval emo a zahrnoval širokou paletu hudebních stylů s emotivní atmosférou. Z hudební perspektivy zahrnuje styly, jako např. pop-punk, punk rock, pop, indie. Zvuk emo skupin je často kytarový s výraznou melodií, melancholickou náladou a niternými texty. Hudba nepůsobí jako prostře-

dek k zábavě, ale také k zamyšlení, je cestou k vlastním emocionálním prožitkům (Heider, 2008).

Na hudební scéně je emo dáváno do souvislostí především s hudebními skupinami, jako jsou My Chemical Romance, Drop Dead, Aiden, Burden of Day aj.

Pro samotný emo styl jsou charakteristické rovné vlasy obarvené na černo s typickou ofinou do očí, piercing²¹³, užívání make-upu (i u mužů) a užívání očních stínů (viz Heřmanovský, Novotná 2011). Tak jako u gothic rocku jsou **texty často zaměřeny na vnitřní pocity, deprese, sebepoškozování, sebevražedné chování a nešťastné lásky** (srov. Heider, 2008; Sobotková Nielsen a kol., 2014; Buriánek, 2011).

Emo styl je z výše popisovaných subkultur a stylů nejdřívější, co setýká prezentací pomocí digitálních médií a internetové sítě. Počet příznivců tohoto stylu na konci devadesátých let neuvěřitelně vzrostl, čehož využil hudební průmysl, který s většinou kapel (My Chemical Romance, Lostprophets, Fall Out Boy aj.) podepsal smlouvy, v důsledku čehož se emo styl stal naprosto komerční záležitostí. Komerencializace tohoto stylu byla velice rychlá, což se se projevilo i v prezentaci emo stylu v masových médiích, oděvním průmyslu a reklamě.

Emo styl nikdy nebyl v **pravém smyslu slova subkulturou**, ale vždy byl pouhým stylem s důrazem na image a duševní prožitky.

Příznivci emo stylu jsou podle Heidera (2008) vzhledově velmi svérázní: chlapi mají delší vlasy česané na patku, světle modré či černé džíny, pásky se stříbrnými čvočky, placky (odznaky) kdekoli na oblečení či doplňcích, často nosí saka, vesty, trička s nápisy, tenisové nebo jiné nátepníky na zápěstí, tenisky Converse (vyráběné firmou Converse Rubber Shoe Company založenou již roku 1908), občas lze zaznamenat i piercing či tetování, chlapi mohou mít podobně jako dívky nehty nalakované na černo, černé oční stíny a linky. U dívek pak lze zaznamenat čelenky a další, často barevně výrazné doplňky. Image je celkově tajemná, temná a u chlapců výrazně androgynní (spojující prvky mužství i ženství). Základní charakteristikou emo stylu je **citlivost až přecitlivělost vůči sobě i okolnímu světu**. Podléhá poměrně striktnímu diktátu toho, co lze do něj zařadit a co už ne. Jusko (2009) také upozorňuje na experimentování s identitou, která se může projevovat např. v podobě unisexuální módy.

Chování „emařů“ bývá uzavřenější, introvertní. Přiklon k tomuto stylu je často doprovázen vztahovou a životní frustrací, pocitem osamění, ztracenosti ve světě, nepochopení ze strany okolí a intenzivními emocionálními zážitky. Konkrétní skupiny příznivců emo stylu se utvářejí ve skutečném (koncerty, parties) a stále častěji také ve virtuálním světě. Klíčovou roli zde sehrávají tzv. profilové servery, které umožňují vytvoření vlastní osobní stránky, jejichž prostřednictvím lze vytvářet vazby („přátelství“), sdílet své pocity a postřehy (většinou formou blogů) a posílat vzkazy – „commenty“ (bližší viz Heider, 2008: 42). Ve virtuálním světě si „emaři“ nacházejí virtuální přátelství, sdílejí své pocity, vyměňují si svoje názory, postoje, a také si posílají zvukové či obrazové materiály (většinou fotografie) týkající se „emo stylu“. Emo

²¹³ Zdobení těla tímto způsobem, tj. propíchováním, bylo již v Egyptě a římské říši. V hudební scéně byl piercing spojen např. s Davidem Bowiem, Axelem Rosem z Guns'n'Roses či s modelkou Naomi Campbell. Nejčastějšími místy pro piercing jsou oblasti uší, pupíku, prsních bradavek, rtů či nosu. Piercing není spjat s určitou subkulturou, ale je spíše zálibou napříč všemi hudebními směry a životními styly.

styl média (viz Heřmanský, 2013) spojují se sebepečkozováním²¹⁴ či sebevražedným jednáním. Většina „emařů“ si však uvědomuje, co je život a smrt. V těch životních přiběžích teenagerů, ve kterých se objevuje vážné sebepečkozování, či snad dokonce sebevražda, emo hraje podle Heidera (2008) doprovodnou, nikoli determinující roli. Emo styl jako takový je podstatný především pro mládež ve věku 10–17 let. I emo styl zasáhují diskuse týkající se antagonismu „skuteční emo“ a „pozější“, který se týká i komercializace jednotlivých prvků emo stylu (srov. Jusko, 2009). Emo styl se týká mladších věkových skupin, a proto nepřekvapí zjištění z výzkumu Kajanové a Šuplera (2012) u 106 respondentů z řad Policie ČR, že informace o emo stylu jsou pro policistky a policisty neznámé. 76% z respondentů uvedlo, že o tomto stylu „moc neví“. S tímto stylem jsou tak konfrontováni především učitelé na základních školách, kteří se „jinakost“ jednotlivých žáků hlásí se k tomuto stylu snaží pochopit, případně hledají informace v prostředí internetu.

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že ne každý „emař“ uvažuje o sebevraždě, stejně jako ne každý příznivec gothic rocku má v oblíbení horory.

Literatura

- Digitalis, R. (2009): *Goth. Magie v temné kultuře*. Praha: Volvox Globator.
 Dostálová, A. M. (2008): Spása v černé. *Dingir*, roč. XI, č. 1, s. 32–33, 36.
 Heider, D. (2008): Emo: generace smutných teenagerů. *Psychologie dnes*, XIV, č. 7–8, s. 40–44.
 Kozlík J., Procházková P. (2007): Gothická subkultura. *Dingir*, roč. X, č. 3, s. 74–76.
 Scharfová, N. (2012): *Gotický svět*. Praha: Volvox Globator.
 Štěpán, P. (2008): *Kniha Nofjereatu. Vampýrská bible*. Třinec: Martin Toman, 3. vydání.
 Voltaire (2004): *What is goth?* Massachusetts: Red Wheel/Weiser.

9.8 Taneční scéna

Je vůbec taneční scéna subkulturou? Kolik existuje stylů taneční scény? Jaká je historie taneční scény?

9.8.1 Vývoj subkultury taneční scéna

Vzniku této zcela roztržité subkultury, resp. tanečních proudů předcházela v Anglii tzv. **travellerská hnutí**. Tento způsob života, vyznačující se nekonformitou a nesouhlasem s konzumní společností, omezený těsně definovanými zákony industriální společnosti, však od svého vrcholu na sklonku šedesátých let 20. století upadal. Travelleri (volně přeloženo jako poutníci) se v Anglii opět začali objevovat začátkem osmdesátých let. Jednou z hlavních pohnutek subkultury byl **odpor k neustálé honbě za hospodářským růstem, která v celkovém důsledku přinese globální zkázu** (srov. Ledabyl, 2004; Kajanová, Pešek, 2009).

²¹⁴ Přestože existují jednotlivé případy sebepečkozování, ojedinělé výzkumy neprokázali souvislost mezi gothic rockem či stylem emo a případy sebepečkozování (viz Černá, Šmahel, 2009). Sebepečkozování se jeví především u emo stylu nosným a komunikovaným tématem především v prostředí jednotlivých internetových blogů. Virtuální prostředí je tedy určitým prostředkem šíření povědomí o sebepečkozování a zdrojem informací o něm, případně může plnit jakousi podpůrnou funkci (Černá, Šmahel, 2009: 40).

Taneční scéna se odvíjela a byla závislá i na míře technického rozvoje. Vznikaly první samplery (mixážní pulty), nové hudební systémy a z dříve populárního diska se vyčleňují nové formy elektronické hudby. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o notorní rytmickou hudbu využívající silné basové linky (*beats*), která se hraje v rozsáhlých nepřerušovaných celecích na tzv. *raveparties*.²¹⁵ Odtud také pochází souhrnné označení všech žánrů elektronické hudby **rave**, které bylo později nahrazeno názvem **techno** (podle jednoho z nejrozšířenějších podstylů). V nejužším smyslu slova je techno pouze svérázným stylem, který se objevil v osmdesátých letech. Typické jsou pro něj perkusivní, syntetické zvuky, studiové efekty, opakované elektronické rytmy, mechanické textury a třičtvrtový takt v tempu přibližně 130–140 BPM (*beats per minute* – úderů za minutu). V širším slova smyslu se jedná o zjednodušující všeobjímající pojem, používaný pro kulturní dění související s tanečními party.

Vznik elektronické hudby se ale datuje mnohem dříve a v odlišných souvislostech. Výrazná změna v oblasti hudby nastala jako důsledek rozvoje nových informačních technologií (Škařupová, 2002, srov. Bila, 2002).

Elektronická taneční hudba se oprostila od tradičního „výrobního postupu“. Využívá mnohých **digitálních zařízení**, kromě syntezátoru také sekvencer, pomocníka při skladbě, sampler k digitalizaci zvuku, původně rockovým kapelám určené elektronické bubeníky (nejvíce se proslavily výrobky firmy Roland). Vzájemné propojení je možné díky technické standardizaci (norma MIDI) a používání internetu. Nese sebou také nové pojetí interpreta. Je jím DJ, který za pomoci dvou gramofonů a mixážního pultu spojuje skladby na vinylových deskách v jeden celek a odbourává tak konvenci „píseň, pauza, píseň“. Rukopis DJe jako interpreta je tady pro průměrného posluchače méně zřetelný, je však možné se orientovat v rámci různých stylových rozdílů (Škařupová, 2002).

Německé kapely vzniklé na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. století, The Can a Krautwerk²¹⁶, byly prvními, kdo začaly se syntezátory experimentovat. Aby se elektronická hudba mohla plně rozvinout do dnešní podoby potřebovala ještě další **dvakrát: industriální hudbu²¹⁷ a punk**, ze kterého nový směr převzal jistý druh hudebního analfabetismu (Kománková, 1998; Škařupová, 2002).

Tato hudba se začínala tvořit zejména v undergroundových klubech, ale i mezi sympatizanty travellerského hnutí. Všichni postupně objevují zajímavosti techno hudby a začínají se pořádat velké **techno parties** spojené s novými soundsystémy²¹⁸,

²¹⁵ První taková raveparty se podle Lindaura (2012) uskutečnila v roce 1986 v jednom z opuštěných manchesterých plechových maxiskladíšť.
²¹⁶ Tato düsseldorfskou skupinu založili v roce 1970 Ralf Hütter a Florian Schneider. V začátcích, ještě když se jmenovali The Organisation, natočili dvě alba, na nichž je znát, že stojí uprostřed dvou světů – ja jedné straně zvukomalebných básní světa raných Pink Floyd a Tangerine Dream, na druhé straně jak tvrdí Kománková (1998), v industriální hudbě muzikanti používají k vytváření zvuků kusy železa i jiného materiálu, což může v mnohém obohatit ty tvůrce, kteří chtějí ve svých skladbách použít podobná energičnost, nekompromisnost a naléhavost.

²¹⁷ Obecně lze za soundsystém považovat jakoukoliv mobilní zvukovou jednotku, tj. jedná se o relativně malé seskupení osob, vlastních zvukovou aparaturu instalovanou na automobilu a agregáty na výrobu elektrické energie (viz Kajanová, Urban, Davidová, Elichová, 2009: 96). Soundsystém má konkrétní skupinovou identitu, název, případně prosazuje specifický životní styl či filozofii.